

Domácí násilí

Miroslava Zoubková

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miroslava ZOUBKOVÁ**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Domácí násilí**

Zásady pro vypracování:

Teoretická východiska související s tématem práce.

Definovat domácí násilí jako pojem.

Zpracovat profil pachatele a oběti domácího násilí.

Způsoby řešení a organizace zabývající se pomocí obětem domácího násilí.

Vypracovat výzkum o znalosti dospělé populace o pojmu domácí násilí, jeho prevence a řešení.

Srovnání výsledků výzkumů s dostupnými statistikami organizací pomáhajících obětem domácího násilí.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CONWAY, H. L. Domácí násilí. Praha: Albatros nakladatelství, a. s., 2007. ISBN 978-80-00-01550-7.

GJURIČOVÁ, Š., KOCOURKOVÁ, J., KOUTEK, J. Podoby násilí v rodině. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-416-3.

CHRÁSKA, M. Metody pedagoického výzkumu. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

MATOUŠEK, O. a kol. Sociální práce v praxi. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.

VELIKOVSKÁ, K. Svobodná, i když za mřížemi. Brno: Jota, s. r. o., 2006, ISBN 80-7217-425-8

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Antonín Bůžek, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

18. února 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 18. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 10.5. 2009

.....
Miroslav Šalaj

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá domácím násilím jako sociálně patologickým jevem, jeho strukturou, formami, charakteristikou oběti a pachatele a možnostmi řešení a prevence, legislativními úpravami v ČR a pomáhajícími institucemi.

Klíčová slova:

Domácí násilí, oběti, agresor, krizová intervence, pomoc obětem

ABSTRACT

This position paper of the Bachelor of Arts study is engaged in study of domestic violence as a social pathological phenomenon, its structure, forms, characteristics of victims and their perpetrators, and possibilities of solutions and prevention ; further with the legislative regulations in Czech Republic and auxiliary institutions.

Keywords:

Domestic violence, victims, aggressor, crisis intervention, aid to victims

Motto: Starost o druhé lidi je starostí o sebe i o svět.

Poděkování: Chtěla bych poděkovat vedoucímu své práce PhDr. Antonínu Bůžkovi, Ph.D.

za jeho neocenitelnou pomoc, podporu a cenné rady, bez kterých bych tuto práci nebyla schopna napsat. Dále děkuji své rodině za podporu, se kterou jsem mohla studovat tento obor.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DOMÁCÍ NÁSILÍ	12
1.1 HISTORIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	12
1.2 DOMÁCÍ NÁSILÍ V RŮZNÉM KULTURNÍM PROSTŘEDÍ	14
1.3 FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	17
1.3.1 Násilí fyzické.....	17
1.3.2 Násilí psychické	17
1.3.3 Násilí ekonomické.....	18
1.3.4 Násilí sexuální.....	18
1.4 OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	20
1.4.1 Oběti partnerského domácího násilí	20
1.4.2 Děti jako oběti domácího násilí.....	21
1.4.3 Senioři jako oběť	22
1.4.4 Oběti v řadách osob s fyzickou či mentální indispozicí.....	22
1.5 PACHATELÉ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	24
2 POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ	27
2.1 ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ	27
2.2 KRIZOVÁ INTERVENCE.....	32
2.3 LEGISLATIVA	33
2.3.1 Zákon č. 135/2006 Sb.....	33
2.3.2 Trestněprávní dopady domácího násilí.....	33
2.3.3 Počet vykázaní v roce 2008.....	35
3 PŘÍBĚH DOMÁCÍHO NÁSILÍ V RODINĚ	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	42
4 PROJEKT VÝZKUMU	43
4.1 CÍL VÝZKUMU	43
4.2 METODY VÝZKUMU	43
4.3 DOTAZNÍK	44
4.3.1 Podmínky výzkumu.....	44
5 FREKVENČNÍ A DISTRIBUČNÍ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	47
5.1 VÝSLEDKY VÝZKUMU – ŽENY	47
5.2 VÝSLEDKY VÝZKUMU - MUŽI.....	52
5.3 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU	57
6 ODPOVĚDI NA OTÁZKY DÍLČÍCH CÍLŮ VÝZKUMU	58
ZÁVĚR	59

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	61
SEZNAM OBRÁZKŮ	62
SEZNAM GRAFŮ	63
SEZNAM TABULEK.....	64
SEZNAM PŘÍLOH.....	65

ÚVOD

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala téma v dnešní době velmi medializované, a to domácí násilí. Jde o problém, který se mě také osobně dotýká, neboť jsem byla svědkem domácího násilí ve vlastní rodině.

Domácí násilí bylo ve společnosti odjakživa, pouze se o něm nemluvilo nahlas. Díky současné mediální kampani se dostává více do povědomí občanů.

Chtěla bych si proto více uspořádat informace o tomto problému. O formách domácího násilí, se kterými je možné se setkat, o jeho důsledcích, možnostech řešení a případné prevence.

Z obsahu mé práce vyplývá, že jsem se rozhodla zkoumat domácí násilí jak z hlediska teoretického, tak z hlediska praktického.

Na základě studia příslušné literatury a odpovídajících zdrojů se zabývám charakteristikou obětí a pachatelů tohoto trestného činu.

Chci také najít možnosti řešení a prevence domácího násilí. Informovat se o existenci organizací, které se zabývají pomocí obětem, protože na základě výzkumu, který jsem v souvislosti s vypracováním své bakalářské práce prováděla, jsem zjistila, že pouze polovina dotazovaných věděla, na koho se v dané situaci obrátit.

Velmi zajímavé je také pojetí domácího násilí v jiném kulturním prostředí a to, jak je zde vnímáno. Není to záležitost odlišnosti kultur, pouze je na ně jinak pohlíženo.

Ráda bych také veřejnosti představila domácí násilí jako problém na konkrétním případu.

V praktické části se zabývám výzkumem, který měl za úkol zjistit, jak na domácí násilí pohlíží občané České republiky. Chtěla jsem zmapovat jejich povědomí o formách, možnostech řešení a možnostech pomoci. Zajímalo mne také, zda mají lidé zkušenost s domácím násilím.

Doufám, že tato mi práce pomůže lépe pochopit problematiku domácího násilí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ

Co je to vlastně domácí násilí? Násilí mezi dospělými členy rodiny chápeme jako škálu chování v rámci blízkých rodinných vztahů, kterým jedna osoba intenzivně fyzicky ubližuje, zastrašuje a ponižuje druhou osobu. (*Gjuričová, 2000*)

Lze tedy všeobecně říct, že za domácí násilí se dá považovat jakýkoliv fyzický, či slovní útok vůči druhé osobě žijící ve společné domácnosti, který je intenzivní a opakující se. Často k němu dochází mezi partnery, v současné době se však objevují i případy, kdy se členové rodiny dopouští násilí na seniorech. Statisticky odhadnout počet případů domácího násilí není snadné, protože jenom část z nich se dostane ven z rodinného kruhu. Většina obětí ze kvůli pocitu studu či selhání obává útoky na svoji osobu nahlásit, zejména proto, co by na jejich rodinnou situaci řeklo okolí. U seniorů je tato obava ještě umocněna tím, že si kladou za vinu špatnou výchovu, mají pocit, že při ní naprosto selhali.

1.1 Historie domácího násilí

Bohužel nejde o jev, který by byl fenoménem současné doby. Nutno říci, že k domácímu násilí docházelo již v dávných dobách. Poslušnost ženy muži byla formulována biblí v Novém zákoně (v Pavlově listu Efezským) a patřila k historicky společenskému uspořádání.

Ve středověku bylo postavení ženy v naší společnosti vůči muži vtěleno do církevního a také občanského práva. Manžel přebíral sňatkem z poručnictví otce ženu včetně práva působit na její další výchovu, k čemuž patřily i fyzické tresty. Dobové záznamy ukazují, že ženy s metodami uplatňování práva svých mužů občas nesouhlasily a dovolávaly se spravedlnosti u soudu.

Problém a řešení výrazného partnerského konfliktu ilustruje následující případ podle Archivu metropolitní kapituly u sv. Víta. (kodex VVII): V roce 1482 žádala o rozvod před soudem pražského administrátora Dorota z Miličina, která žalovala svého muže kramáře Vacka pro ublížení na těle, způsobené ranou sekyry do hlavy a žádala také rozvod. Muž doznal, že ženu uhodil sekyrou do hlavy a také ji asi třikrát bil, přičemž jednou proto, že mu nadávala. Prohlásil však, že nežádá rozvod, s ženou chce nadále být věrně a právě. Církevní soud rozhodl pro zachování manželství, sice připomněl, že muž nemá bít ženu železnými nástroji, ale dodává, že ji pro její špatnost může bít prutem či holí, důtkami nebo tahat za vlasy.

V novověku vztahy mužů a žen získávaly výrazněji partnerský charakter a rozdíl autority a moci mužů a žen nebyl již tak výrazně právně kodifikován. V naší kultuře ale trval respekt vůči právu otce a manžela řídit život členů domácnosti, i když byl emancipačním vývojem postupně oslabován. Partnerské násilí bylo kromě extrémních případů považováno za soukromou věc a zároveň za ojedinělý a okrajový problém. Až feministické hnutí v šedesátých a sedmdesátých letech v západní Evropě a USA porušilo společenskou toleranci k temným stránkám lidské intimity a násilí mužů vůči ženám bylo pojmenováno jako společenský problém. Ukazovalo se, že k němu dochází v různých zemích světa i v různých socioekonomických vrstvách, rozdíly mezi jednotlivými zeměmi byly v míře tolerance k násilí a snaze situaci řešit. Tendence přehlížet a bagatelizovat problém fyzického násilí žen na mužích je zřejmě zvláště silná. Tento druh násilí jde totiž proti historicky a kulturně vytvořené představě mocenského rozdílu mezi muži a ženami. Z hlediska tradičního stereotypu role ženy a role muže je představa tohoto druhu násilí zvláště nepřijatelná. Od žen se očekává spíše verbální násilí a skrytý způsob uplatňování moci a nátlaku. I když se údaje o rozsahu a závažnosti tohoto jevu odlišují, je mu třeba věnovat pozornost. (*Gjuričová 2000*)

1.2 Domácí násilí v různém kulturním prostředí

Vzhledem ke stále větší migraci lidí v celém světě jsem se rozhodla věnovat postavení žen v islámském světě. Pouze ve státech EU žije přibližně 15 – 25 milionů muslimů, což představuje 3,5-4,5 % celkové populace. Ovšem mladých muslimů zde žije 16-20%, což znamená, že během několika let se celkové procento muslimské populace v EU podstatně zvýší. (<http://muslimskelisty.cz/zp330.htm>).

S migrací tedy dochází také ke směšování odlišných kultur a náboženství.

Domácí násilí ovšem není záležitostí odlišnosti kultur. Pouze jeho projevy jsou v různém kulturním prostředí jinak vnímány. Tyto podklady by měly pomoci tuto situaci vysvětlit – a zpochybnit obecná nepřesná vyjádření jako např. „islám znerovnoprávňuje ženy“, „domácí násilí je záležitostí muslimů“ atd. (<http://www.czechkid.cz/si1200.htm>)

Postavení žen v islámských zemích

Problematické je pohlížet na situaci „západníma očima“, což nejčastěji vede k vytvoření obrazu hrůzy a ponížení. Tento přístup vede k paušalizaci – nezohledňuje fakt rozdílnosti postavení muslimských žen v různých islámských státech ani ve společenských vrstvách. Nezohledňuje vliv místních kulturních tradic, ani různost možných způsobů výkladu Koránu a hadísů (tzn. tradic o skutečích a výročích proroka Mohameda), poselství hadíth (tzn. zpráv o konání a výročích proroků) a rozdílnost uplatnění šarí'y (tzn. islámského práva). Tento pohled nechápe těsnou souvislost kultury a náboženství v islámských zemích, provázanost určitých kultur s náboženstvím. Islámská společnost je totiž velmi úzce svázána se svým náboženstvím, a tak i postavení žen je v ní determinováno především Koránem. (<http://www.czechkid.cz/si1200.htm>)

Obraz ženy v Koránu

Z předislámské doby byla islámskou společností přejata tradice krevní msty za zabití, možnost neomezeného počtu konkubín-otrokyň a snadnost rozvodu nebo zapuzení manželky a patriarchální struktura rodiny. Korán nabádá k laskavému zacházení se ženami, kterým dává také některá nová práva. Ženám je v něm věnována súra čtvrtá, která patří k nejděleším. Korán ženu představuje ve třech rolích:

- a) **jako důležitou postavu biblické tradice postavu ve vyprávění o biblickém spasení** – jednou z nejdůležitějších žen Koránu je Panna Marie, jejíž jméno je jediné,

které je zde přímo zmíněno (jinak je v Koránu žena pojmenovávána „jako žena svého náležitého manžela“, např. „A ty Adame, obývej s manželkou svůj ráj!“ (7:19)

- b) **jako biologickou a sociální bytost** – společenské postavení ženy je o stupeň nižší nežli muže („Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednom z vás před druhými, a proto že muži dávají z majetků svých (ženám)...(4:34); dále je zde důraz na různost rolí má žena-člověk nižší cenu nežli muž-člověk („A když to přivedla na svět zvolala: „Pane můj, přivedla jsem na svět dceru“ – a Bůh dobře věděl, co přivedla na svět, vždyť pohlaví mužské není jako ženské...“ (3:36)
- c) **jako věřící** – ve vztahu k Bohu jsou si obě pohlaví rovna. Role ženy jako věřící určuje její výchozí legislativní a sociální pozici, určuje její základní práva a povinnosti a formuje její postavení v manželství, při rozvodu, v dědictví a konkubinátu. Tématem č. 1 je oddanost vůči mužům; ženám je doporučována skromnost a cudnost ve vystupování („Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednom z vás před druhými, a proto že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký.“) (4:34)

V Koránu je sice stanovena povinnost se zahalovat, ale z veršů nevyplývá, kterých částí těla se toto nařízení týká („Proroku, řekni manželkám svým, dcerám svým i věřícím ženám, aby přitahovaly k sobě své závoje! A toto bude nejvhodnější k tomu, aby byly poznány a nebyly uráženy...“) (33:59). Na dědické právo mají dle Koránu nárok dcery i sestry, nikde není zmínka o nároku vdovy. Dědický podíl ženy je však výrazně menší („A Bůh vám stanoví o dětech vašich toto: synovi podíl rovný podílu dvou dcer...Jestliže neměl mužského potomka, mezera ,pak po něm dědí jeho rodiče, přičemž matce jeho patří jedna třetina...“)(4:12).

Ziná – cizoložství: dle Koránu je jedním z nejtěžších hříchů , a proto byla trestána ještě na zemi (jinak o trestu za přestoupení morálního kodexu rozhoduje až Bůh při posledním soudu). O potrestání tohoto hříchu ukamenováním Korán nemluví – jen je psáno „Cizoložníci a cizoložníka zbičujte každého z nich sto ranami!...“

Občan Iráku ale vnímá tento problém jinak – islám ženy ochraňuje. Ochraňuje jejich důstojnost – tak by jistě vnímal i zvláštní dámská oddělení ve vlacích nebo v autobusech, která mají ženy chránit před nevhodnými dotyky v tlačenicích. Z této pozice „ochránce“ pak vychází, když hovoří o rozvodu manželů. V islámském světě (nesmíme zapomínat na rozdíly v jednotlivých zemích!!!) – rozvádí-li se muž se ženou, musí svou ex-manželku zaopatřit a také se musí postarat o společné děti. V případě polygamie musí manžel vše spravedlivě dělit mezi manželky (jak materiálně, tak citově) – cítí-li se první žena ošizená, nedostává-li dostatečné kapesné nebo nemá tolik šperků jako žena nová, může si stěžovat u islámského soudu.

V současnosti existuje 46 zemí, v nichž je islám vyhlášeným státním náboženstvím. Tyto země se sdružují v Organizaci islámské konference. Pozicí ženy v rámci islámského pojetí života trpí zejména tzv. emancipované ženy, které touží po osobní svobodě, úctě a společenském uznání. Mezi státy, kde jsou práva žen nejvíce porušována a omezována, patří Afganistan, Pákistán a Saudská Arábie. Protipólem těchto tří zemí je Irák, kde muži a ženy chodí společně na veřejnosti, do restaurací, na plavání...irácké zaměstnané ženy mají nárok na šest měsíců plně placené dovolené a dalších šest měsíců dostávají poloviční plat (informace z roku 2002). (<http://www.czechkid.cz/si1200.html>).

1.3 Formy domácího násilí

Mezi nejčastější formy domácího násilí patří násilí fyzické, psychické, ekonomické a sexuální. Zahrnuje však celou řadu dalšího jednání agresora, jehož cílem je ovládat oběť a získat nad ní moc. Proto se také používá termín „domácí týrání“, který lépe vystihuje celý problém.

1.3.1 Násilí fyzické

Mezi fyzické násilí zahrnujeme takové jednání agresora, kterým oběti způsobuje viditelné následky týrání – zlomeniny, modřiny, jizvy.

Jde zejména o :

- ✓ fackování
- ✓ rány pěstí
- ✓ bití
- ✓ kousání, kopání
- ✓ pokusy o škrcení
- ✓ strkání ze schodů
- ✓ svazování či spoutání oběti
- ✓ pálení, zamačkávání cigaret
- ✓ míření zbraní

1.3.2 Násilí psychické

Jako psychické týrání označujeme takové chování agresora, které oběti způsobuje psychickou a citovou újmu. K tomuto násilník používá zejména:

- ❖ citové vydírání – *pokud mne opustíš, něco si udělám*
- ❖ izolace – *násilník oběť izoluje od rodiny, přátel, odposlouchává její rozhovory, čte její poštu*
- ❖ zastrašování – *pokud neuděláš to, co chci, ublížím tobě, dětem..*
- ❖ nadávky, ponižování

- ❖ zpochybňování duševního zdraví

1.3.3 Násilí ekonomické

Agresor dosáhne svým jednáním toho, že se oběť stává zcela finančně závislou. Násilník své oběti například:

- ❖ nedovolí pracovat, aby neměla svůj příjem
- ❖ odepírají peníze na domácnost
- ❖ berou příspěvky na dítě

1.3.4 Násilí sexuální

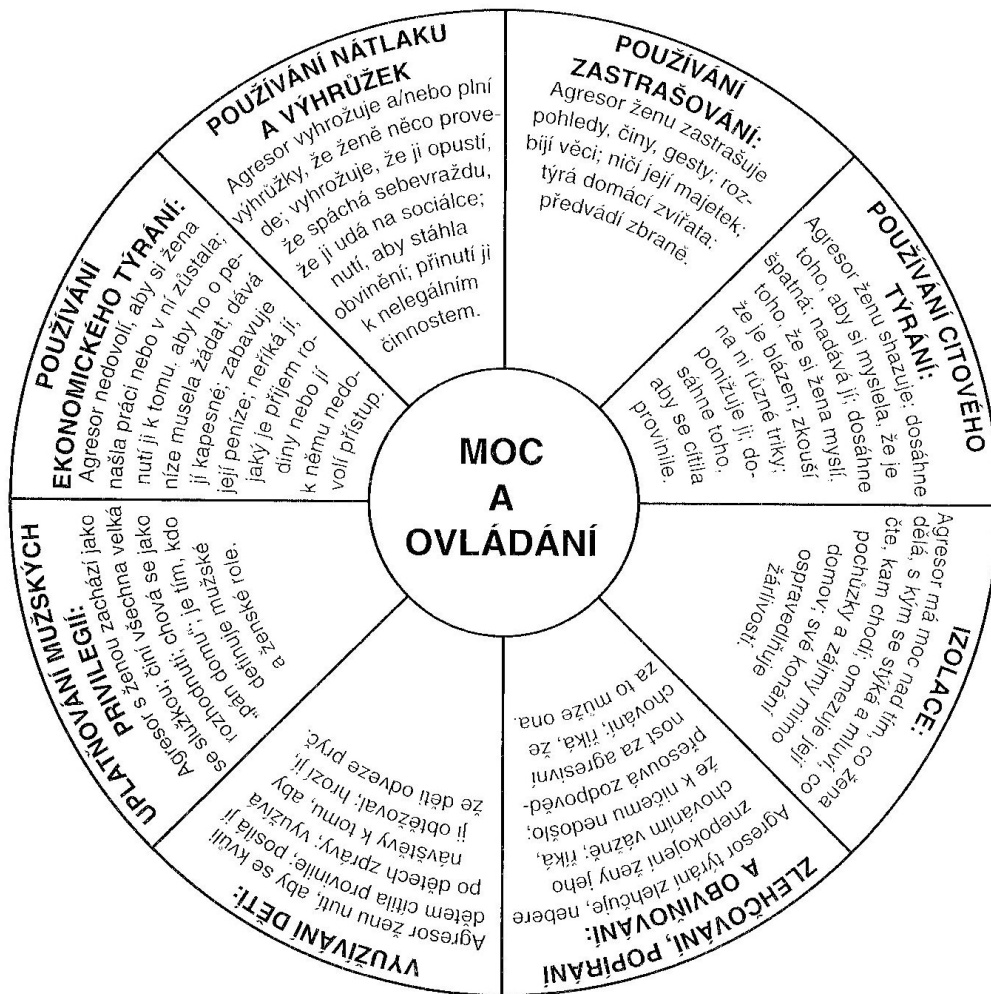
Agresor týrá svoji oběť způsobem, který má sexuální charakter, např.

- ❖ nutí ji k pohlavnímu styku proti její vůli
- ❖ nutí oběť k sexuálním praktikám, které ona sama nechce
- ❖ nutí ji k pohlavnímu styku před jinými lidmi
- ❖ nutí ji proti její vůli ke sledování pornografie

Nelze říci, že by v rodinách šlo pouze o jeden druh násilí. Většinou se prolínají, často jde o dvě či více podob týrání, např. fyzické a ekonomické nebo fyzické a psychické.

Agresivní chování je zpravidla znázorňováno v grafickém schématu – tzv. **Duluthský model**. Toto schéma, které běžně používají organizace, například britská Women's Aid, dobře ukazuje, jak citové týrání posiluje a podporuje fyzické a sexuální násilí. Středem kruhu je moc a ovládnutí, což je cílem a výsledkem násilí a týrání. (Conway, 2007)

Obrázek 1 Duluthský model

1.4 Oběti domácího násilí

1.4.1 Oběti partnerského domácího násilí

Oběťmi jsou ženy i muži, statisticky však převažují ženy. Zaměříme-li se tedy na ženy, zjišťujeme, že něco jako tzv. typická oběť domácího násilí v zásadě. Jsou známé příběhy mnoha obětí domácího násilí, kde má každá oběť své specifické znaky, je z jiného prostředí. Jsou to ženy dvacetileté, čtyřicetileté i po šedesátce. Existují případy domácího násilí trvající desítky let, ale i případy, kdy se obětem podařilo se ze vztahu vymanit po krátké době. Jednu věc ale mají tyto příběhy společnou: nenápadnost, s jakou domácí násilí začíná. Dle již jednou citovaného výroku: v domácím násilí jde nejdříve o důstojnost, pak o zdraví a nakonec o život.

Řečeno zjednodušeně: žádná z obětí si nezačínala vztah s očekáváním toho, že jí bude pravidelně ubližováno. To je právě na domácím násilí to zákeřné: že totiž začíná nepozorovaně. A zatímco jednotlivé útoky se opakují v cyklu útok - omluva - období klidu - nový útok, oběť je stále více emočně i finančně připoutávána k agresorovi. Postupem času je oběť na agresorovi tak závislá, že když jí začne ubližovat nepokrytě, nevykládá si to oběť jako nepatřičné chování ze strany agresora, ale jako chybu jí samotné. Toto navenek nesmyslné jednání zmátlo již mnoho lidí, kteří chtěli některé z obětí pomoci. Na oběti, která se útočníka zastává, omlouvá ho a "rozumí mu" se ve skutečnosti tímto projevuje tzv. "syndrom týrané ženy", který se u oběti domácího násilí objevuje často. Je to pro oběti partnerského násilí přirozená ochranná reakce, která jim pomáhá vyrovnat se s tvrdou realitou jejich vztahu.

K takto nepřiměřeným reakcím oběti patří například popírání nebezpečnosti partnerova jednání, tvrzení, že se jí nic ve skutečnosti nestalo, omlouvání partnera, zlehčování utržených zranění, odmítání nabízené pomoci, disociace a podobně. Toto jednání ovšem oběť nebere jako výmysl; opravdu věří tomu, co dělá a říká. Reálné nebezpečí si velice často neuvědomuje a potřebuje impuls zvenčí, aby jí došlo, že ve skutečnosti je to agresor, ne ona, kdo se chová v dané situaci nepatřičně.

Domácí násilí většinou probíhá cyklicky. Po útoku se agresor k oběti chová mile, dává jí dárky jako "odškodnění", omlouvá se, nebo naopak jedná, jako by se nic nestalo. Poté, co

mu oběť odpustí, přijme jeho omluvu, nebo přistoupí na myšlenku, že se vlastně nic závažného nepříhodovalo, agresor zaútočí znovu a většinou s větší razancí. Postupem doby se období klidu zkracují a útoky se stávají intenzivnějšími, ale pro oběť je už v tuto dobu extrémně těžké od agresora odejít. Na konci celého procesu již jde oběti doslova o život. (<http://www.rodina.cz/clanek6023.htm>)

1.4.2 Děti jako oběti domácího násilí

Druhou skupinou obětí násilí v rodině jsou děti. Pro dítě je samotná hrozba existence násilí mezi jeho rodiči velkou zátěží, a to i když není jeho přímým svědkem, což znamená, že i když nevidí útoky agresora, může je slyšet, nebo je svědkem jejich následků na oběti, na zařízení domácnosti a podobně. Pokud je dítě ještě malé, nechápe, co se to s jeho rodinou děje, proč otec bije matku, naprosto postrádá zázemí a samozřejmě se velice bojí. Dítě je navíc také "osobou se sníženou schopností obrany", což v důsledku znamená, že útok na dítě má mnohem těžší následek než útok stejné intenzity na dospělé osobu (více než polovina dětských obětí se musí podrobit nemocničnímu ošetření, na rozdíl od obětí dospělých, kde převládá ošetření ambulantní).

Nezletilé dítě se může stát přímou obětí domácího násilí dvěma způsoby. Prvním je přímý a zamýšlený útok na jeho osobu s úmyslem mu ublížit. To se týká trestných činů, jako je například ublížení na zdraví dle § 221 a násl. Tz, týrání svěřené osoby dle § 215 Tz, pohlavního zneužívání dle § 242 Tz, opuštění dítěte dle § 212 Tz a podobně. Druhým případem je snaha dítěte, které je přímým svědkem útoku na jinou oběť, tuto oběť chránit. Přitom je častou situací, že je dítě zraněno. V některých případech může dokonce dojít k úmrtí dítěte.

Děti jsou zasaženy domácím násilím o to více, že si samy nemohou vybrat, zda ve vztahu v domácnosti s agresorem setrvávají. Dítě žije pod stejným tlakem a strachem z útoku stejně jako jeho rodič, který je obětí, ale navíc podstatu tohoto násilí není schopno rozumově pochopit. V tom je i velká nedostatečnost naší právní úpravy, protože neposkytuje týraným obětím možnost i se svými dětmi zůstat ve svém bytě, zatímco agresor by byl vykázan. U nás do nedávné doby systém fungoval zcela opačně, a tedy necitelně. Tím, že dítě bylo nuceno opustit svůj domov a prchnout před agresorem například do azylového domu, byla jeho psychika vystavena dalšímu otřesu ze ztráty zázemí, kamarádů a podobně. Dnes je

postavení obětí domácího násilí zlepšeno v důsledku možnosti vykázání agresora, o němž bude některé z dalších pokračování tohoto miniseriálu o domácím násilí. (<http://www.rodina.cz/clanek6023.htm>)

1.4.3 Senioři jako oběť

Další skupinou obětí, na kterou nesmíme v žádném případě zapomenout, jsou staří lidé. Velice často jsou obětí agrese svých dětí, vnoučat a jejich partnerů, pokud s nimi sdílí společnou domácnost. I v tomto případě má domácí násilí vysokou latenci. Jako některé z důvodů jsou popisovány pocity vlastní viny, fyzická i psychická závislost na agresorovi, strach, stud, zvýšená nedůvěra, zvýšená úzkost, emoční nevyrovnanost, vysoká míra sugesibility apod., jako důsledek změn psychiky ve stáří. Agresor snadno zneužije člověka, který pro svůj věk nemá možnost se bránit, snaží se vždy ve všem vyhovět a navíc dost často neví, kde jsou hranice vztahu s mladší generací. U mnoha těchto starších obětí se setkáváme s tvrzením, že už je jim jedno, jak se k nim ostatní chovají, že oni už nějak dožijí, což je samozřejmě tvrzení, které agresorovi dokonale nahrává. Staří lidé jsou také často k agresorovi tak citově připoutáni, že mu omluví prakticky cokoli. Velmi významným faktorem je také strach starších lidí, že jsou v mladé domácnosti na obtíž, a tudíž mají snahu se co nejvíce přizpůsobit stávajícím podmínkám. Tím snadno přijímají roli oběti, která je jim v rodině prisouzena. Často je jim také ubližováno, když se pokoušejí pomoci jiným obětí v rodině, nebo se jich zastávají, a to jak dětí, tak partnera agresora. Senioři se často také velice stydí za to, že některý z členů jejich rodiny je schopen se zle chovat, a proto nevyhledávají pomoc a násilí trpí jako známého rodinného "kostlivce ve skříni". (<http://www.rodina.cz/clanek6023.htm>)

1.4.4 Oběti v řadách osob s fyzickou či mentální indispozicí

Osoby s fyzickou či mentální indispozicí jsou velmi snadnou obětí z několika důvodů.

Prvním důvodem je snížená schopnost či možnost obrany před agresí. Schopností obrany rozumíme fyzickou schopnost útok odrazit, bránit se, uniknout do bezpečí a podobně. Možností obrany rozumíme faktickou možnost dovolat se ochrany svých práv a pomoci ve společnosti. Osoby, které jsou omezeny v pohybu, upoutány na invalidní vozík, nebo ne-

mají pro svou mentální indispozici schopnost komunikace, jsou totiž sociálně izolovány, a proto je jejich možnost dovolat se ochrany velmi ztížena, ne-li mnohdy vyloučena.

Druhým důvodem bývá často vysoký stupeň závislosti indisponované osoby na agresorovi. Tím nerozumíme "pouze" ekonomickou a citovou závislost, jako je tomu u ostatních obětí, ale také závislost doslova existenční. Pro handicapované osoby je jejich rodina či blízký člověk jediným spojovacím článkem s okolím, jejich "náhradní ruce", jediná společnost.

Další důležitou skutečností je v mnoha případech ztížená schopnost komunikace s okolním prostředím, a to buď na základě smyslového postižení, nebo mentální indispozice. Taková oběť například neumí, nebo není schopna podat popis pachatele, nerozezná nebezpečnost situace a podobně.

U obětí s mentálním postižením navíc existuje faktor důvěřivosti a nezkušenosti v lidských vztazích, rozpor mezi vývojem pohlavních znaků a rozumovou úrovní, menší svědecká věrohodnost a snadná ovlivnitelnost, dezorientovanost v běžném životě atd.

Jako další důležité faktory lze uvést například nízké sebevědomí oběti vyplývající z její tělesné indispozice, neschopnost samostatného jednání u osob s mentálním postižením osob, předsudky veřejnosti (v některých případech nejen laické), neznalosti intimní zóny při komunikaci, vliv psychofarmak, opoždění morálních aspektů atp. (<http://www.rodina.cz/clanek6023.htm>)

1.5 Pachatelé domácího násilí

Pachatel domácího násilí, neboli agresor, je na rozdíl od oběti domácího násilí, zatím téměř neprozkoumanou veličinou. V současné době neexistuje žádný výzkum, který by mapoval typologii pachatelů domácího násilí. Na základě toho nezbyvá při zjišťování údajů o agresorech než vycházet z nepřímých pramenů. Těmito prameny jsou především informace poskytované samotnými oběťmi domácího násilí, dále kriminologické výzkumy a psychologické výzkumy, které zkoumají typické rysy osobnosti agresora.

Mezi typické mýty o domácím násilí, které jsou ve společnosti rozšířeny, patří bezesporu obraz "typického agresora" domácího násilí. Dle výzkumu STEM pro BKB a Phillip Morris z roku 2006 se každý druhý člověk starší 15ti let se domnívá, že napohled slušní lidé se domácího násilí nedopouštějí. Slušnými lidmi jsou zde míněni ti, kteří vypadají na první pohled slušně a kteří jsou na pracovišti známí svým slušným a společenským chováním vůči svým kolegům. Ve skutečnosti je však domácí násilí páčáno agresory různého věku, sociálního i ekonomického postavení, vzdělání, etnické, náboženské i rasové příslušnosti i povahového založení. Ve všech případech, kdy byli klinicky zkoumáni pachatelé domácího násilí, se ve vzorku zkoumaných osob objevily všechny osobnostní typy, a to od silně se kontrolujícího (tzv. overcontrolling typ), dominantního a agresivního prototypu až po impulzivního, úzkostně zlostného, slabého (tzv. undercontrolled typ) a podezřívavého prototypu pachatele. Zjednodušeně se tedy dá říci, že dosud nebyl objeven žádný povahový rys, který by byl jako jediný typický pro domácího agresora.

V odborné literatuře jsou domácí agresori rozčleňováni podle několika hledisek do různých typologických skupin. Podle výsledků amerického kriminologického výzkumu L. W. Shermana jsou pachatelé domácího násilí rozdělováni do dvou skupin. Na pachatele domácího násilí s dvojí tváří a na sociálně problémového pachatele domácího násilí, a to dle jejich sociálního postavení. Agresor s dvojí tváří je typ pachatele, který se společnosti jeví jako řádný občan, v soukromí se však stává násilníkem. Tento typ pachatele je nebezpečnější, protože jeho násilná činnost se dá mnohem hůře prokázat.

Jiné členění domácích agresorů vychází z toho, jakým způsobem je domácí násilí páčáno, tzn. jaké vzorce násilného jednání pachatel používá. Dle Pat Carvenové existuje několik

základních typů pachatele domácího násilí. Jsou to: surovec, žárlivec, špatný otec, lhář, vyděrač, sexuální násilník, pán domu a psychologický utlačovatel. Z údajů neziskových organizací zabývajících se domácím násilím v České republice lze dovozovat, že u nás pravděpodobně převládá typ "vyděračský surovec", praktikující fyzické a psychologické týrání.

Poslední důležitou kategorizací domácích agresorů je kategorizace na základě příčinných či spouštěcích mechanismů domácího násilí. Takto jsou rozlišovány typy jako např. čistý domácí agresor, generalista, situační domácí agresor, na droze závislý domácí agresor a sadistický agresor. Rozdíly jsou například v okruhu osob, vůči nimž je pachatel agresivní, podnětu, který vede k útoku na oběť a podobně. Dřívější názor (a zároveň jeden ze silných mýtů o domácím násilí), že nejčastějším spouštěcím mechanismem domácího násilí je alkohol, se dnes ukazuje jako nepravdivý. Dnešní autoři se kloní k tomu, že pachatel naopak využívá alkohol jako záminku k páčání domácího násilí s myšlenkou na možnost pozdějšího vyvinění se na základě nepřičetnosti či snížené přičetnosti alkoholem vyvolané.

Významná česká viktimoložka Ludmila Čírtková (<http://www.rodina.cz/clanek6055.htm>) rozděluje pachatele domácího násilí takto: rozpadlý alkoholik, stresovaný slaboch, nepolepšitelný sadista, domácí násilník s dvojitou tváří, normální násilník, reaktivní násilník, jiný pachatel.

Jednotlivé typy domácích agresorů mají samozřejmě různé prognózy ve vývoji svého násilného vztahu s obětí.

Pokud jde o pohlaví agresora, výzkumy se různí na základě intenzity útoků, které byly zařazeny pod hlavičku domácího násilí, a dále dle formy použitého násilí. V zajímavém holandském výzkumu se projevíly značné rozdíly, pokud šlo o pohlaví domácího agresora a při posuzování újmy, která byla způsobena oběti. U lehčích forem útoků byli oběťmi z 61 % muži, zatímco u závažných forem domácího násilí bylo oběťmi 60 % žen. Z toho vyvozené závěry ukazují, že domácí násilí páčají jak ženy, tak muži, ale ženy volí mnohem lehčí formy násilí, a samy se také častěji stávají oběťmi těžkých forem domácího násilí. Výše uvedené potvrzují i výzkumy násilných forem chování v intimních adolescentních vztazích, z jehož výsledků vyplynulo, že mladí muži používají více forem kontaktního násilí a mladé ženy mají častěji sklon používat nekontaktních forem násilného chování.

Role agresora není závislá na věku. Na tomto místě je nutno doplnit, že s případy domácí agrese vůči seniorům se často setkáváme nejen ze strany jejich dětí, agresory se čím dál častěji stávají vnuci seniorů a další mladé příbuzné osoby. Děti či vnuci závislí na drogách či "pouze" nemající tolik peněz, kolik by chtěli, řeší nedostatek finančních prostředků prodejem nábytku a zařízení domácnosti svých prarodičů, okrádáním je o cennosti a peníze. To vše dokonce i s použitím fyzického násilí. Tito mladí agresori také své prarodiče s oblibou vydírají i vyhrožováním sebevražedným pokusem, nedostanou-li finanční příspěvek.

Je zřejmé, že výše užitá a popsané kategorizace nemohou vždy obsáhnout celou škálu druhů domácího násilí a zároveň všechny typy domácích násilníků. Každý, kdo má s domácím násilím zkušenost, jistě bude uvádět znaky a spouštěče násilí v "jeho" případě, které budou mít některé rysy společné, jiné jedinečné. V rámci ochrany před domácím násilím a také v rámci prevence, je však nutné si uvědomit, že projevy agresorova chování vůči oběti se v drtivé většině samy od sebe nenapraví, nedojde k náhlému polepšení agresora, ale je třeba, aby oběť domácího násilí přijala aktivní roli, která jako jediná vede k přerušení uzavřeného kruhu, kterým domácí násilí je. Tuto roli samozřejmě může na sebe vzít i třetí osoba, tzv. zachránce. (<http://www.rodina.cz/clanek6055.htm>)

2 POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

A co na to říká společnost? Až do konce 70. let minulého století se o tomto tématu mlčelo. Podle všeobecně zažitých konvencí se soudilo, že to, co se odehrává za zavřenými dveřmi, je pouze privátní rodinná záležitost. Šlo hlavně o přesvědčení, že jde o věc soukromou, že si dokonce oběť násilí zaslouží – podle hesla „Škoda každé rány, která padne vedle.“ V současné době je nasnadě, že si i okolí začíná všimát, co se děje kolem nich, i když to není pravidlem. Vzpomeňme však na mediálně známý „kuřimský případ“, kdy všímavost souseda pomohla odhalit dlouhodobé brutální týrání dvou malých chlapců.

V návaznosti na otevírání problému domácího násilí vzniká v 70. letech minulého století v USA hnutí týraných žen, které problém domácího násilí otevírá jako vážný společenský problém. Hlavní myšlenkou je: „Domácí násilí je kriminální, nikoli privátní záležitost.“ Je zde zřejmé poukázat na to, že domácí násilí nelze tolerovat a je nutné je kriminalizovat. Ukázalo se však, že při důrazu na represi se společnost více zabývá pachateli této trestné činnosti, oběť však i nadále zůstává bez pomoci.

2.1 Organizace pomáhající obětem domácího násilí

V České republice byl tento problém rozsáhleji zkoumán poprvé v roce 2001, kdy agentura STEM provedla výzkumné šetření. V této době také vznikají první organizace, které se zabývají pomocí obětem domácího násilí.

Mezi největší z nich patří:

- **Bílý kruh bezpečí** - zřídil svoji DONA linku, na kterou se mohou oběti obrátit nonstop. Na této lince pracují vyškolení sociální pracovníky, kteří dokáží poradit obětem, jak se v dané situaci zachovat. Oběti násilí na této lince zpravidla hledají radu, jak násilí zastavit, stanovení hranic, co je ve vztahu normální a co ne, žádají fyzickou ochranu, případné zprostředkování azylu, intervenci úřadů včetně policie, veškeré právní informace, které by mohly potřebovat při rozhodování, zda podat či nepodat trestní oznámení, žádost o rozvod. V nemalé míře však potřebují zejména důvěru, porozumění a psychologickou podporu k řešení nastalé situace.

- **ROSA** – informační a poradenské centrum pro ženy – oběti domácího násilí. Poskytuje psychosociální poradenství i opakovaně, nejedná se jednorázové konzultace. Nabízí i utajené ubytování v azylových domech s omezenou kapacitou.
- **La Strada** – prevence a pomoc obětem obchodu se ženami a násilí s ním spojené
- **Linka bezpečí** – nonstop telefonické poradenství
- **Církevní organizace** – poskytují především azylovou pomoc a ubytování v krizi, zejména pro matky s dětmi – např. Domovy pro matku a dítě, Azylové domy, Charita, Diakonie
- **Avon proti domácímu násilí** – mediální kampaň na podporu obětem domácího násilí ve spolupráci s občanským sdružením ACORUS, které provozuje nonstop krizovou linku

Statistické údaje organizací pomáhajících obětem domácího násilí

V roce 2006 provedla DONA linka reprezentativní výzkum ohledně domácího násilí prostřednictvím agentury STEM a Philip Morris ČR. Jeho výsledky si zde dovoluji prezentovat.

V červenci 2006 proběhl druhý sociologický reprezentativní výzkum o domácím násilí v ČR. Pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR, a.s. ho stejně jako v roce 2001 zrealizovala agentura STEM. Výsledky byly zveřejněny na tiskové konferenci dne 6. 9. 2006, jen pět dní před 5. výročím zahájení nonstop provozu DONA linky. Od posledního výzkumu STEM v roce 2001 se **informovanost o problému domácího násilí** viditelně zlepšila. V současné době téměř všichni lidé starší 15ti let (97 %) vědí nebo alespoň tuší, co si pod tímto pojmem představit. Ovšem stále špatná zůstává poučenost o tom, jak na domácí násilí reagovat (dostatek informací má v současné době 19 % veřejnosti, v roce 2001 18 %). Zájem o získání těchto informací je přitom pořád poměrně velký, a to zejména u lidí, kteří se s domácím násilím již někdy setkali. Nedostatečná informovanost o tom, jak se tvář v tvář domácímu násilí zachovat, zůstává nadále jedním z faktorů, které snižují osobní ochotu lidí proti němu zasáhnout.

Období mezi lety 2001 a 2006 je obdobím zvýšeného zájmu o řešení otázky domácího násilí. **Veřejnost tento nový přístup k problematice domácího násilí zaznamenala.** Velká část lidí je přesvědčena, že v porovnání se situací před pěti lety se dnes o problému domácího násilí nejen více mluví (89 %), ale více se pro jeho řešení, zejména pak pro pomoc jeho obětem, dělá (74 %). S kladnou odezvou se setkávají rovněž nová zákonná opatření přijatá na ochranu proti domácímu násilí. Značnou podporu mezi běžnou populací má zejména zřízení intervenčních center (83 %), za užitečné opatření je většinou veřejnosti považována i možnost vykázní násilníka ze společného bytu (68%).

Zvýšená pozornost věnovaná domácímu násilí v posledních pěti letech měla **pozitivní dopad také na postoje veřejnosti k tomuto jevu.** Výrazně pokleslo mínění, že jde o okrajový problém, který je soukromou věcí rodiny (v roce 2001 43 %, dnes 28 %). Zároveň se zvýšil podíl lidí, kteří domácí násilí považují naopak za naléhavý problém, k němuž nemůže zůstat okolí (příbuzní, sousedé, lékař, policie) a zejména stát, lhotejné („je to problém, s nímž by měl stát něco dělat“ v roce 2001 61 %, v současné době 84 %). Pozitivní změnou je rovněž oslabení jednoho ze základních mýtů o tom, že napohled slušní lidé se společenským chováním, se domácího násilí nedopouštějí (64 % v roce 2001, 51 % dnes).

Vedle nepochybně pozitivních posunů ve vnímání domácího násilí výzkum ukázal, že **některé rozpory a mýty v názorech na výskyt domácího násilí, zjištěné v roce 2001, přetrvávají dodnes.** Stejně jako před pěti lety velká většina veřejnosti na jedné straně připouští, že domácí násilí je obecný jev, který se týká všech vrstev společnosti (81 % v roce 2001 i dnes), na druhé straně téměř každý druhý člověk podléhá mýtu, že k domácímu násilí dochází především v materiálně slabých rodinách (v současné době stejně jako v roce 2001 48 %). Stejně vnitřně nekonzistentní jsou i představy o tom, kdo jsou oběti domácího násilí. I tady stojí proti sobě stále stejně časté přesvědčení o tom, že obětí se může stát každý člověk (77 % v obou letech) a mýtus o typické oběti jako slabé a bojácné ženě „puťce“, která si nechá vše líbit (61 % v roce 2001, 68 % nyní).

Potvrzením trendů z roku 2001 je rovněž stejná hladina přiznaného násilí mezi partnery, naměřená v letošním šetření. Podle ní má nějakou osobní zkušenost s násilím ve vlastním partnerském vztahu zhruba 14 % populace starší 15ti let (v roce 2001 16 %). Je třeba upozornit, že tyto údaje vycházejí z odpovědí lidí ochotných o svých osobních zkušenostech

vypovídat a lze předpokládat, že skutečná míra domácího násilí mezi partnery je u nás s velkou pravděpodobností vyšší.

V zásadě stejné zůstávají také typické znaky domácího násilí mezi partnery. Podobně jako před pěti lety je značná část případů partnerského násilí dlouhodobá (59 %), má tendenci být stále častější (52 %) a ve velké většině zahrnuje fyzické násilí (81 %), z toho nejčastěji v kombinaci s psychickým násilím (48 %). Velkou výzvou pro angažovanost státu v řešení problematiky domácího násilí je skutečnost, že stále ve velké části domácností, v nichž dochází k násilí mezi partnery, vyrůstají děti (80 %), které se často stávají přímými svědky tohoto násilí (v 57 % rodin s dětmi). Ve výzkumu se rovněž potvrdilo, že některé zažité představy o výskytu domácího násilí, jsou skutečně mýtem. V realitě se partnerského násilí dopouštějí i vzdělaní lidé a lidé s dobrým materiálním standardem. Podle výpovědí svědků nebo osob, které na vlastní kůži zažily domácí násilí, měly více než dvě pětiny obětí partnerského násilí (45 %) a třetina agresorů středoškolské nebo dokonce vysokoškolské vzdělání. V 70 % případů se násilí mezi partnery odehrávalo v domácnostech průměrně až nadprůměrně materiálně zajištěných.

Závěry reprezentativního sociologického výzkumu o domácím násilí v ČR v roce 2006:

- výzkum znovu potvrdil, že **velká většina veřejnosti (84 %) považuje domácí násilí za vážný problém**, jehož řešení přesahuje možnosti soukromé sféry rodin a vyžaduje intervenci státu
- opakovaně se rovněž ukázalo, že nějakou zkušenost s domácím násilím má poměrně velká část lidí, **každý druhý člověk starší 15 let ví o nějakém případě partnerského násilí z doslechu**, zhruba čtvrtina se s tímto druhem domácího násilí setkala přímo, nejčastěji v roli svědka, ale nijak výjimečně i v roli oběti
- **hladina výskytu domácího násilí v ČR byla opakovaným výzkumem potvrzena ve výši cca 16 % populace starší 15 let**
- podobně jako v roce 2001 výzkum také prokázal, že **ve velké části rodin, v nichž dochází k násilí mezi partnery, žijí děti (80 %)** a v téměř třech pětinach těchto rodin se násilí odehrává přímo před jejich zraky
- naprostá většina veřejnosti je přesvědčena, že dnes se o problému domácího násilí více mluví (89 %), více se pro jeho řešení dělá (68 %) a pomoc pro oběti domácího násilí je dostupnější (74 %)
- příznivý ohlas vyvolávají opatření učiněná v posledních letech - **za užitečné řešení na ochranu před domácím násilím považují zavedení institutu vykázání násilníka z bytu a zřízení intervenčních center zhruba čtyři pětiny občanů**

- výzkum v roce 2006 potvrdil, že většina respondentů si tuto změnu spojuje s aktivitami Bílého kruhu bezpečí

Zdroj: STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR

2.2 Krizová intervence

Krizová intervence je snadno dosažitelná pomoc, která člověku může pomoci vyrovnat se s problémem. Žádoucím výsledkem krizové intervence je posílení schopnosti řešit náročnou situaci.

Pomoc by v tomto případě měla spočívat zejména v psychologické rovině. Je nutné si uvědomit, že volající je často ponížený, zahanbený a zejména vystrašený. Hledá důvěrného člověka, na kterého se může obrátit, potřebuje spíše řešit svůj problém, než se v této chvíli zabývat trestní stránkou násilného činu. Potřebuje dodat odvahu, vnitřní duševní rovnováhu a dostatek sebevědomí. Potřebuje ujistit, že v této situaci není sama, že stejně se cítí mnoho dalších žen a že to, co se stalo není její chybou, ale chybou násilníka. Očekává profesionální rady, na koho se může obrátit, kde hledat azyl, kde je nejbližší azylový dům pro případ, že by se rozhodla od pachatele odejít.

Oběti málokdy samy od sebe sdělí veškeré informace o svém problému. Z pocitu studu a zahanbení mají sklony k minimalizování či dokonce bagatelizování problému jako takového. Pomáhající profesionál musí klást jednoduché a přímé otázky, aby se o problému dozvěděl co nejvíce. Je důležité, aby s obětí mluvil bez přítomnosti partnera – tyrana. Z obavy před jeho odvetou nebudou mluvit už vůbec. Hlavními zásadami v komunikaci s obětí musí být empatie, aktivní naslouchání, upřímnost – tento problém je tak složitý, že nelze před obětí zamlčovat další útrapy. Je důležité oběť začít směřovat do budoucnosti, zvednout mu sebevědomí, připravit ho na následné kroky jeho života, dát mu najevo, že ji neodsuzujeme, projeví-li přání s násilníkem zůstat.

Dalším bodem pomoci je zpracování individuálního bezpečnostního plánu pro případ opakovaného násilí, kdy oběť sepíše, na koho se v případě pomoci může obrátit, napsat si kontakty na důležité organizace, které mohou pomoci. Dále je dobré si u svých známých uložit své cennosti, důležité dokumenty, které by mohla v budoucnu potřebovat. Nechat si u nich peníze, náhradní klíče od domova. Poprosit je, zda je možné se k nim po útoku uchýlit.

Důležité je oběť přesvědčit, že ze svými problémy nezůstane sám.

2.3 Legislativa

2.3.1 Zákon č. 135/2006 Sb.

Od 1. ledna 2007 vešel v platnost **zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím**. Hlavní změnou v tomto zákoně je, že policisté jsou oprávněni rozhodnout o vykázaní násilníka ze společného obydlí a zakázat mu do něj vstup. V praxi to vypadá tak, že násilník je povinen odevzdat klíče, může si vzít své osobní doklady, peníze a věci sloužící k osobní potřebě a je vykázan na dobu 10 dnů. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Poté policista podá ohrožené osobě informace o možnostech využití psychologických, sociálních či jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí. Je-li to potřeba, přivolá nezbytnou lékařskou pomoc.

V návaznosti tohoto zákona se zřídila intervenční centra, ve kterém pracují psychologové, právníci a sociální pracovníci. Těmto policii při vykázaní do dvou dnů předá dokumenty o vykázaní násilníka a pracovníci již sami oběť kontaktují a nabídnou jí svou pomoc.

Desetidenní lhůta na vykázaní má pomoci oběti rozhodnout se, jak bude v řešení svého problému pokračovat. A právě v tento okamžik je chvíle pro intervenční centra, který je v současné době patnáct v celé republice či linky pomoci.

2.3.2 Trestněprávní dopady domácího násilí

Pro snadnější postižitelnost domácího násilí bylo trestního zákona s účinností od 1. července 2004 vloženo ustanovení § 215a – trestný čin **týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě**. Podle tohoto ustanovení lze tomu, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně užívaném domě nebo bytě, uložit trest odnětí svobody až na tři roky. Pokud ovšem v podobném jednání pokračuje delší dobu anebo takový čin spáchá zvláště surovým způsobem nebo vůči více osobám, činí trestní sazba dva až osm let trestu odnětí svobody. Týráním se přitom nemyslí pouze fyzické násilí, ale i způsobování psychických útrap, ponižování apod.

Již z dřívější doby je v trestním zákoně ustanovení § 215 – trestný čin **týrání svěřené osoby**. Dnes je to v podstatě speciální ustanovení ve vztahu k § 215a trestního zákona. Ustanovení je konstruováno podobně jako § 215a trestního zákona s tím rozdílem, že obětí jsou osoby, které má pachatel v péči nebo ve výchově. Nejčastěji se tedy týká týrání nezletilých

děti, ale dalo by se vztáhnout např. i na jednání ošetřovatele vůči postižené osobě. Trestní sazba je obdobná jako v předchozím případě.

Ne vždy má domácí násilí takovou intenzitu, aby bylo možno ho posoudit jako trestné činy týrání svěřené osoby nebo týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. V každé domácnosti občas dojde k nějaké hádce, v některých případech však hádky přerostou ve vyhrožování, které v ostatních vzhledem k osobě pachatele nebo okolnostem jednání, může vyvolat důvodné obavy (když bude manžel jednorázově honit manželku se sekerou po dvoře, aniž by ji skutečně napadl). Takové jednání by pak mohlo být posouzeno jako trestný čin **násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci** podle § 197a trestního zákona. Podle tohoto ustanovení bude ten, kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem. V úvahu by mohl přicházet i trest obecně prospěšných prací.

Pokud pachatel svým jednáním, majícím znaky týrání, způsobí poškozenému i zdravotní újmu (tělesnou i duševní), může jeho jednání být zároveň posouzeno jak trestný čin **ublížení na zdraví** podle § 221 nebo § 222 trestního zákona. Trestní sazba se v závislosti na rozsahu újmy a zavinění pachatele může činit v nejlehčím případě (§ 221 odst. 1 trestního zákona) až dva roky odnětí svobody, v nejtěžším případě (§ 222 odst. 3) pak může být uložen trest odnětí svobody na 10 až 15 let nebo výjimečný trest, tj. trest odnětí svobody až na 25 let nebo na doživotí. Jestliže by pachateli byl prokázán úmysl svou obětí usmrtit, jednalo by se o trestný čin **vraždy** podle § 219 trestního zákona nebo o pokus tohoto trestného činu. V takovém případě základní sazba činí 10 až patnáct let trestu odnětí svobody, v závažnějších případech pak je možno uložit trest odnětí svobody na 12 až patnáct let nebo výjimečný trest.

Domácí násilí by mohlo být v některých posouzeno též jako trestný čin **vydírání** podle § 235 trestního zákona, pokud pachatel svou obětí násilím nebo pohrůzkou násilí či jiné těžké újmy nutí, aby něco konala nebo strpěla. Základní trestní sazba v daném případě činí až tři roky odnětí svobody, v nejtěžších případech pak pět až dvanáct let odnětí svobody. Pokud by pachatel neužil násilí nebo pohrůžky násilím, ale zneužíval by tísně nebo závislosti oběti k tomu, aby ji přiměl, aby něco konala či trpěla, mohlo by se jednat o trestný čin **útisku** podle § 237 trestního zákona (až šest měsíců odnětí svobody).

V některých případech je součástí domácího násilí i bránění oběti ve volném pohybu. Takové jednání by mohlo být posouzeno jako trestný čin **omezování osobní svobody**, případně dokonce jako trestný čin **zbavení osobní svobody** (§ 231 a § 232 trestního zákona). V nejméně závažných případech zákone takové jednání trestá odnětím svobody až na dvě léta, v nejzávažnějších případech pak sazba činí pět až dvanáct let odnětí svobody.

Konečně pak v některých případech můžeme mezi domácí násilí zařadit i trestný čin **znásilnění** podle § 241 trestního zákona (podle některých odborníků se naprostá většina znásilnění odehraje mezi manželi). Znásilněním se rozumí násilné donucení jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku, případně zneužití bezbrannosti oběti k tomuto účelu. Zákon takové jednání postihuje v závislosti na okolnostech a následcích trestem odnětí svobody na dva až patnáct let, případně trestem výjimečným.

Trestné není jen samotné týrání blízkých osob, ale i porušení opatření policie, či předběžného opatření soudu, kterým bylo útočnickovi zakázáno zdržovat se ve společném obydlí a přibližovat se k oběti (viz úvod tohoto článku). Pokud útočník tento zákaz závažným způsobem nebo opakovaně poruší (a ani nemusí dojít k nějakému útoku), dopouští se trestného činu **maření výkonu úředního rozhodnutí** podle § 171 odst. 1 písm. e) trestního zákona, za což mu může být uložen trest odnětí svobody na dobu až 6 měsíců, peněžitý trest nebo trest obecně prospěšných prací. (<http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/domaci-nasili-v-trestnim-pravu>)

2.3.3 Počet vykázaní v roce 2008

V České republice bylo v období od 1.1. - 31.12. 2008 prostřednictvím patnácti IC **celkem evidováno 679 rozhodnutí Policie ČR** na základě zákona č. 135/2006 Sb., o vykázaní nebo zákazu vstupu násilné osoby do společného obydlí. Policie v těchto případech přihlížela k předchozím incidentům a hodnotila rizikovost aktuální situace. Rozhodnutí o vykázaní/zákazu vstupu mělo preventivní charakter a odvracelo aktuálně hrozící násilný útok. Rozhodnutí o desetidenním vykázaní/zákazu vstupu bylo vykonatelné okamžitě, lhůtu nebylo možné zkrátit a k tomuto rozhodnutí Policie ČR nepotřebovala souhlas ohrožené osoby.

Celkový počet vykázaní je o 183 případů nižší než počet vykázaní v roce 2007, tj. v prvním roce účinnosti zákona na ochranu před domácím násilím, pokles o 21 %.

Během roku 2008 bylo zaznamenáno **67 případů (téměř 10%) opakovaného vykazání/zákazu vstupu ve stejných domácnostech**. Je to nepatrný nárůst ve srovnání s rokem 2007, kdy došlo k 58 případům opakovaného vykazání.

V průběhu roku 2008, tj. druhého roku aplikační praxe zákona na ochranu před domácím násilím v ČR, se začaly ohrožené osoby obracet s žádostí o vydání předběžného opatření přímo na civilní soudy, a to i v situacích, kterým nepředcházelo policejní desetidenní vykazání. Tyto případy zatím nejsou centrálně sledovány.

(<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vykazani/zakaz-vstupu-v-cr-v-roce-2008/r161>)

3 PŘÍBĚH DOMÁCÍHO NÁSILÍ V RODINĚ

Bohužel mám osobní zkušenost s domácím násilím v roli svědka. Obětí domácího násilí byla jedna z mých sester. Říkejme jí Marie, se narodila jako prostřední z nás pěti. Nutno podotknout, že jsme vyrůstaly ve velmi harmonické rodině, domácí násilí jsme neznali ani jako pojem, rodiče jsem snad ani neviděla, aby se před námi hádali. Marie byla z nás největší „generál“, doma nás všechny komandovala.

Když ve svých dvaceti letech poznala svého budoucího manžela, měla za sebou několik vztahů. Její nastávající se vůči ní projevoval docela hezky, nosil jí dárky, květiny. Vůči ostatním členům naší velké rodiny byl sice docela odtažitý, ale zdálo se nám, že má prostě takovou povahu, nemluvný, nespolečenský (na rozdíl od naší sestry). Když přišla asi po třech měsících, že se budou brát, bylo to pro všechny velkým překvapením. Nemuseli. První syn se jim narodil asi rok po svatbě. Během dalších čtyř let se jim narodil ještě jeden syn a dcera. S rodinou bydlela u manželových rodičů v jejich rodinném domku. Nedá se však říct, že rodina, ve které její manžel vyrůstal, byla harmonická. Otec se po požití alkoholu choval k matce násilnický, což sice nebylo pravidelné, ale bylo. Matka se starala pouze o domácnost, nikam nechodila, patrně byla společensky izolovaná.

Odkdy se švagr k sestře choval násilně nevíme. Ona se nikdy nesvěřila. Navenek vypadali jako normální rodina. Zaznamenali jsme ho až po deseti letech jejich manželství. Tehdy na oslavy konce roku on v důsledku své nespolečenskosti odmítl jít manželkou k naší další sestře do vedlejší vesnice. Tak šla jenom ona se všemi dětmi. Když se na druhý den vrátila, napadl ji fyzicky i verbálně. Tehdy poprvé volala rodičům, že ji zbil. Patrně ne poprvé, ale tentokrát byly následky viditelné. Nešla však na žádné ošetření ani napadení nehlásila na policii. Ptali jsme se jí, jak to chce řešit, tak řekla, že od něho chce odejít. Odstěhovala se tedy i s dětmi k rodičům.

Snažili jsme se jí pomoci, jak to jen šlo. Rodiče bydlí jenom deset kilometrů od místa jejího tehdejšího bydliště, takže jí poskytli auto, aby mohla děti vozit do školy. Nejmladší dcera měla tehdy čtyři roky, takže s ní byla ještě doma. Samozřejmě měla obavu ze své následující ekonomické situace. Pomohli jsme jí najít zaměstnání, aby nebyla finančně závislá na rodičích. Nějakou dobu u rodičů bydlela. V tu dobu za ní manžel začal opět jezdit, omlouval se, sliboval, že to bylo naposledy. Děti ho měli docela rádi, sestra se s ním zpo-

čátku odmítala sejit, ale pro děti si jezdil každý víkend. Pořád v tu dobu nebyla rozhodnutá, co dál.

Aby děti nebyly izolovány od svých dosavadních kamarádů a školy, našli jsme jí na její přání byt ve stejné vesnici, kde bydlela dříve. Bydlela tam asi tři měsíce, potom se vrátila zpět domů k manželovi. Všechno se obrátilo proti nám, vyčítala nám, že kdybychom ji nenutili od něho odejít, nikdy by to neudělala.

Klid trval asi další tři měsíce. Před koncem školního roku se situace opakovala. Opět ji pod vlivem alkoholu napadl. Zase nic nehlásila, ani se nenechala ošetřit. Jenom tedy poprosila rodiče, zda by u nich zase nemohla nějaký čas bydlet. Tak jsme ji opět i s dětmi přestěhovali. Rodiče se jí starali o děti, ona chodila do práce. Měla svůj vlastní příjem, který byl dostačující pokrýt spolu s případnými dávkami jejich životní potřeby. Opět řešila, co dál.

Navrhovali jsme přelásit děti od začátku nového školního roku do školy v místě bydliště rodičů. Nejstarší syn však řekl, že on se nikde stěhovat nebude, že chce bydlet u tatínka a jeho rodičů, se kterými v podstatě vyrůstal. U nich také viděl již zmíněné domácí násilí, a proto mu to zřejmě připadalo přirozené, že tatínek maminku bije. Dokonce řekl, že si to maminka zaslouží, že to říkala i babička. Manžel za nimi opět jezdil a asi po měsících návštěv se rozhodla vrátit se opět domů.

Už tehdy jí otec řekl, že až zase bude potřebovat, ať domů už nevolá, když tuto situaci nechce nijak vyřešit. V tu dobu už nás opravdu přešla chuť jí jakkoliv pomáhat, zejména proto, že o to už ani nestála. Nabízeli jsme jí vyhledat odbornou pomoc, ale tvrdila, že ji nepotřebuje. Řekly jsme jí, že pokud se bude situace opakovat, ať tím nezatěžuje rodiče a volá tedy některé z ostatních sester. Pak byl asi čtyři pět let klid. Jezdili celá rodina k rodičům na návštěvu jakoby se nikdy nic nestalo. On byl pořád málomluvný, nespolečenský. V jeho přítomnosti na všech oslavách se nepodával alkohol, protože jsme věděli, že s tím má problémy. Po celou dobu si nepostěžovala, že by ji opět napadl, jestli se tak dělo, nevíme.

Násilí nejvíce poznamenalo nejmladší dceru. Jednou vyprávěla, jak tatínek mamince mlátí hlavou o zeď. Jindy zase komentovala nevinou rozepři u své tety, jestli ji strejda taky za to zbijí, jako tatínek maminku. Od nástupu do školy měla problémy s učením, doteď je pouze průměrnou žákyní, přestože oba její starší bratři základní školou procházeli s vyznamená-

ním. Nikdy však nebyla na žádných psychologických testech, nelze tedy s určitostí říci, že je to následkem její přítomnosti při násilí rodičů.

Asi po pěti letech začalo všechno znovu. Můj manžel pracuje u policie, volala mi proto, že ji manžel pod vlivem alkoholu napadl. V tomto případě již volala policii, ti jejího manžela zadrželi a odvezli do cely předběžného zadržení. (v té době ještě nebyl v platnosti zákon o vykázání násilníka). Chtěla po mém manželovi informace, jak dlouho takové zadržení trvá a jak má nadále postupovat. Zasahující policisté jí doporučili ošetření u lékaře a také aby poté s lékařskou zprávou navštívila místní obvodní oddělení. Jela tedy k lékaři, který ji ošetřil, zranění byla viditelná, měla natržený obličej, pohmožděniny na rukou, zádech. Předpokládali jsme, že půjde vše ohlásit, ona si to pod nátlakem svých dětí a patrně i manžela rozmyslela. Manžel jí po propuštění z cely předběžného zadržení slíbil, že půjde na protialkoholní léčení. Tam však nenastoupil.

Asi 14 dnů na to mi poslala textovou zprávu, že je s ním sama doma, že je opět opilý, napadl ji a vyhrožuje jí zabitím. Zavřela se před ním ze strachu do jiného pokoje. Zavolala jsem proto opět policii. Manžela opět odvezli do cely předběžného zadržení a jí doporučili podat trestní oznámení. V tu dobu ji také navštívila pracovnice intervenčního centra. Nabídla jí odbornou pomoc, kterou ona opět odmítla. Protože šlo o opakované násilí, které řešila policie, pracovnice centra podala na švagra trestní oznámení. Na základě svědeckých výpovědí byl obviněn z násilí proti jednotlivci.

Případ projednával Okresní soud ve Zlíně za přítomnosti obžalovaného, napadené a svědků, v tomto případě otce napadené a mě. Vzhledem k tomu, že trestní oznámení nepodávala sestra, nemohla ho také stáhnout. Proto využila u soudu svého práva nevyprávět. Její manžel byl na základě nedostatku důkazů obžaloby zproštěn.

Asi měsíc poté nastoupil ústavní léčbu v protialkoholní léčebně v Kroměříži. Od té doby více či méně abstinuje, nemám žádné informace o tom, že by ji fyzicky či jinak napadl. Předpokládám, že na této situaci má také přijetí nového zákona, který policii ukládá vykázat násilníka z domu. Pravděpodobně je si velmi dobře vědom, co by ho v tomto případě čekalo. Anebo je sestra opět v situaci, kdy to drží v sobě a nechce nám o případném násilí říct. Samozřejmě bych si přála, aby šlo o tu první možnost.

Na tomto příkladu je zřejmé, že hlavním spouštěčem domácího násilí je zde alkohol a velkou roli hraje rodinné prostředí, ve kterém násilník vyrůstal. Ze svého dětství si přinesl

model rodiny, kde se spory řeší násilím. Navíc navenek vystupoval jako klidný, tichý člověk. Když jsem o jejich rodině mluvila před svými známými, tak nikdo nechtěl věřit tom, čeho je schopný. Nás však nejvíce zaráželo, že si to naše do té doby silná sestra nechávala líbit. Na dotaz, proč s ním tedy zůstávala, po čase odpověděla, že ho má v podstatě ráda a že nechce děti připravit o otce.

Synům je nyní 18, 16 a dceři 13 let. V současné době nedokáži odhadnout, jakým způsobem se zážitky z dětství projeví. U nejstaršího syna jsem si však docela jistá, že půjde v „otcových šlépějích“. Již od malička se ho zastával a byl proti své matce. Mladší syn je pravý opak, zde si trůfám tvrdit, že ho to naštěstí nijak nezasáhlo. Je to takový pohodář a flegmatik, navíc je velmi mírumilovný. Největší následky si asi ponese dcera, která je s přibývajícím věkem čím dál nesnesitelnější, nepřátelská, arogantní. Můžeme to možná přičítat nastupujícímu pubertálnímu věku, ale již v raném dětství se projevovala jako uzavřená osobnost. Můžeme tedy jenom doufat, že si v budoucnu nenajde partnera podobného svému otci.

Je zde tedy zřejmé, že ačkoliv jsme se snažili jí ze všech stran pomoci, odbornou pomoc vyhledat nechtěla. Je tedy pouze na ní, jak se vyrovná se svým problémem i v případě, pokud k dalšímu násilí dojde. Nezbyvá než doufat, že nynější stav bude i trvalý.

Já osobně bych navrhovala následující řešení. Jde o opakované domácí násilí, k případnému dalšímu násilí doporučuji:

- bezpodmínečně volat tísňovou linku Policie ČR a násilníka vykázat z domu
- návštěvu lékaře, který vystaví hlášení o způsobených újmách na zdraví
- podat trestní oznámení na agresora a na tomto oznámení trvat, v tomto případě by byl pravděpodobně násilníkovi uložen podmíněný trest, který by byl pro něj hrozbou trestu nepodmíněného
- kontaktovat intervenční centrum , které bezplatně poskytne právní a ekonomické rady
- vyhledat psychologickou pomoc pro sebe a zejména pro děti, která jim pomůže vypořádat se s nastalou situací
- vzhledem k rodinnému zázemí v tomto případě doporučuji odstěhovat se od násilníka, udržet si finanční nezávislost a najít nové bydlení

- pokud by oběť trvala na soužití s agresorem, doporučuji ukončit společné soužití s rodiči agresora, kteří jeho chování tolerují a dokonce jej v něm podporují
- osobně bych také volila rozvod, ke kterému se však v tomto případě oběť uchýlit nechce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROJEKT VÝZKUMU

4.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak se společnost staví k problému domácího násilí. Dále také bylo důležité zjistit, kolik toho o problému občané vědí a zda má veřejnost dostatek informací o organizacích, které se pomocí obětem domácího násilí zabývají.

Díličními cíli výzkumu je získat odpovědi na otázky:

1. Co si respondent představuje pod pojmem domácí násilí a jaké jeho podoby zná.
2. Kdo je nejčastěji obětí domácího násilí.
3. Zda se respondent s některou z forem domácího násilí již setkal.
4. Jaké jsou možnosti řešení domácího násilí a na koho se lze obrátit o pomoc.
5. Má respondent nějakou představu o organizacích, které se pomocí obětem násilí zabývají?

4.2 Metody výzkumu

Pro získání dat jsem zvolila metodu dotazníku.

Realizace výzkumu

Výzkum probíhal podle následujícího harmonogramu.

Harmonogram výzkumu

Tab. 1. Harmonogram výzkumu

Termín	Aktivita
3.-5. 11. 2008	Příprava obsahu dotazníku
10. - 30. 11. 2008	Provádění ankety v ulicích Rozeslání dotazníku mailem
1.-15. 12. 2008	Sběr rozeslaných dotazníků
15.-31. 12. 2008	Vyhodnocení dotazníků

4.3 Dotazník

Výzkum byl zvolen formou dotazníku, který umožňuje poměrně rychlé shromáždění dat od velkého počtu respondentů.

V dotazníku byly použity otázky:

- **uzavřené**, z nichž na některé bylo možno zatrhnout více odpovědí.

Příklad uzavřené otázky:

Jaké jsou podle Vás nejčastější podoby domácího násilí?

- a) fyzické
- b) psychické
- c) sexuální
- d) ekonomické
- e) jiná odpověď

- **polouzavřené**, kdy respondenti upřesňovali své odpovědi

Příklad polouzavřené otázky:

Znáte některou organizaci, zabývající se pomocí obětem domácího násilí?

- a) ano, uveďte kterou.....
- b) ne

- **otevřené**, na které respondenti odpovídali svými vlastními slovy

Příklad otevřené otázky:

Jak byste problém domácího násilí jako oběť řešil/a. Popište.....

4.3.1 Podmínky výzkumu

Sběr dat probíhal pomocí dotazníku dvěma způsoby. Oslovila jsem náhodně vybrané respondenty na ulici. Na základě tohoto dotazování jsem zjistila zejména vzorek populace s maturitním vzděláním, což bylo pro můj výzkum nedostačující, proto jsem část dotazníků rozeslala mezi své známé, které jsem předem vybrala na základě jejich vzdělání.

Ve zpracování výsledků výzkumu nerozlišují odpovědi náhodně oslovených a cíleně vybraných respondentů.

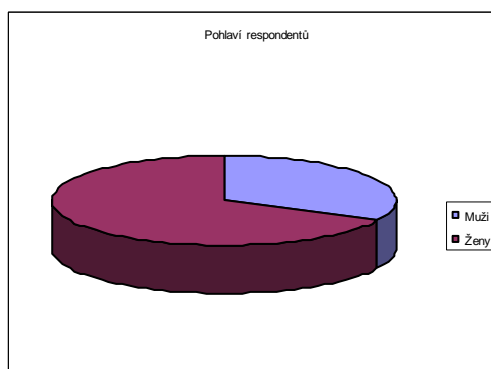
Struktura zkoumaného vzorku respondentů

Výzkumu se zúčastnilo 43 respondentů obou pohlaví, různého věku a vzdělání.

Tab. 2. Složení vzorku respondentů podle pohlaví

	Počet	Procenta
Muži	14	33
Ženy	29	67
Celkem	43	100

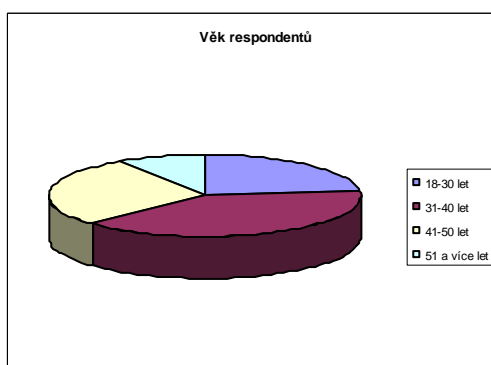
Graf 1 Pohlaví respondentů

Tab. 3. Složení vzorku respondentů podle věku

	Počet	Procenta
18-30 let	10	23
31-40 let	17	40
41-50 let	12	28
51 a více let	4	9
Celkem	43	100

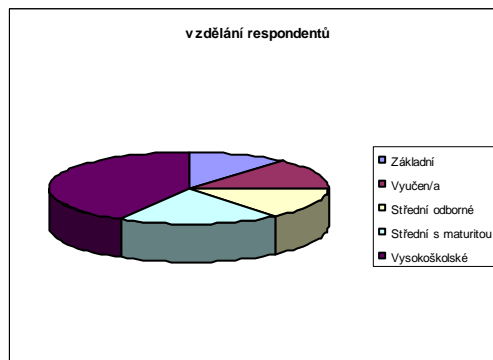
Graf 2. Věk respondentů

Tabulka 4 Složení vzorku respondentů podle vzdělání

	Počet	Procenta
Základní	5	12
Vyučen/a	6	14
Střední odborné	6	14
Střední s maturitou	8	18
Vysokoškolské	18	42
Celkem	43	100

Graf 3 Vzdělání respondentů

5 FREKVENČNÍ A DISTRIBUČNÍ ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

Uspořádáno podle položek dotazníku.

5.1 Výsledky výzkumu – ženy

Otázka č. 1 Co si představujete pod pojmem domácí násilí?

Tabulka 5 Představa respondentů o pojmu domácí násilí

	základní		vyučena		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
fyzické napadení, bití, násilí	2	66,7	4	100,0	3	100,0	13	100,0	6	100,0
neví	1	33,3								
celkem	3	100,0	4	100,0	3	100,0	13	100,0	6	100,0

Ženy si pod pojmem domácí násilí představují zejména fyzické napadení – téměř ve všech případech, pouze jedna si pod tímto pojmem nedokázala představit nic konkrétního.

Otázka č. 2 Jaké jsou podle Vás nejčastější podoby domácího násilí? (více odpovědí)

Tabulka 6 Podoby domácího násilí

	základní		vyučena		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
fyzické	2	66,7	4	57,1	1	20,0	11	39,3	5	33,3
psychické			2	28,6	2	40,0	12	42,9	5	33,3
sexuální			1	14,3	1	20,0	3	10,7	3	20,0
ekonomické					1	20,0	2	7,1	2	13,4
neví	1	33,3								
celkem	3	100,0	7	100,0	5	100,0	28	100,0	15	100,0

Naprostá většina žen uváděla podobu domácího násilí jako násilí fyzické a psychické, pouze jedna si žádnou z podob nedokázala představit.

Otázka č. 3 Setkala jste se již někdy s některou z forem domácího násilí?*Tabulka 7 Zkušenost s domácím násilím*

	základní		vyučena		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ano - fyzické	1	33,3	2	50,0	1	33,3	2	12,5	2	33,3
ano - psychické							4	25,0		
ano - ekonomické							2	12,5		
ne	2	66,7	2	50,0	2	66,7	8	50,0	4	66,7
celkem	3	100,0	4	100,0	3	100,0	16	100,0	6	100,0

Pokud se ženy s některou z forem domácího násilí setkaly, tak to bylo násilí zejména fyzické. Více než polovina žen uvádí, že zkušenost s domácím násilím nemá.

Otázka č. 4 Kdo je podle Vás nejčastější obětí domácího násilí? (více odpovědí)*Tabulka 8 Oběti domácího násilí*

	základní		vyučena		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ženy	3	100,0	4	50,0	2	40,0	12	70,6	3	42,8
děti			4	50,0	2	40,0	4	23,5	2	28,6
jiná odpověď							1	5,9	2	28,6
neví					1	20,0				
celkem	3	100,0	8	100,0	5	100,0	17	100,0	7	100,0

Jako nejčastější obětí domácího násilí byly uváděny ženy a děti. Pouze tři z žen uváděly jinou možnost a jedna na tuto otázku nedokázala odpovědět.

Otázka č. 5 Jak byste problém domácího násilí jako oběť řešila? (více odpovědí)*Tabulka 9 Možnosti řešení domácího násilí*

	základní		vyučena		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
volala policii	1	33,3	3	75,0	2	66,7	1	5,8		
odchod od násilníka					1	33,3	5	29,4	2	28,6
pomoc rodiny							5	29,4	2	28,6
intervenční centra							3	17,7	3	42,8
neví	2	66,7	1	25,0			3	17,7		
celkem	3	100,0	4	100,0	3	100,0	17	100,0	7	100,0

Z průzkumu vyplývá, že ženy nemají velkou důvěru v policii a nejčastěji by domácí násilí řešily tak, že by požádaly o pomoc rodinu, případně intervenční centrum. Týká se to zejména žen s vyšším vzděláním. Ty také často uváděly, že by od násilníka odešly. Ženy s nižším vzděláním by se na policii obrátily, většina jich však uvedla, že neví, jak by situaci řešila.

Otázka č. 6 Víte, na koho se obrátit v případě domácího násilí ve Vaší rodině?

(více odpovědí)

Tabulka 10 Pomoc v případě domácího násilí

	základní		vyučena		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
policie			2	33,4	2	66,7	5	26,3		
pomáhající organizace			2	33,3			5	26,3	2	33,4
rodina, přátelé					1	33,3	5	26,3	2	33,3
neví	3	100,0	2	33,3			4	21,1	2	33,3
celkem	3	100,0	6	100,0	3	100,0	19	100,0	6	100,0

I v tomto případě se projevuje nedůvěra v policii u žen s vyšším vzděláním. Opět se zde ukazuje důvěra v rodinu, přátele, či organizace pomáhající obětem domácího násilí.

Otázka č. 7 Víte o možnostech vykázaní násilníka z domu? Pokud ano, na jak dlouhou dobu?

Tabulka 11 Znalost možnosti vykázaní násilníka z domu

	základní		vyučena		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ano - na 10 dní			2	50,0	1	33,3	4	30,8	1	16,7
ano - jiná délka							6	46,2	4	66,6
ne	3	100,0	2	50,0	2	66,7	3	23,0	1	16,7
celkem	3	100,0	4	100,0	3	100,0	13	100,0	6	100,0

O možnosti vykázaní násilníka z domu, které platí od 1. dubna 2008 ví 62% dotázaných žen, z toho 45 % zná i přesnou délku vykázaní. 11 respondentek o této možnosti vůbec neví.

Otázka č. 8 Znáte některou z organizací, zabývajících se pomocí obětem domácího násilí? Pokud ano, kterou?

Tabulka 12 Znalost organizací pomáhajících obětem domácího násilí

	základní		vyučena		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ano			2	50,0	2	66,7	7	53,8	5	83,3
ne	3	100,0	2	50,0	1	33,3	6	46,2	1	16,7
celkem	3	100,0	4	100,0	3	100,0	13	100,0	6	100,0

Téměř polovina žen zná některou z organizací, zabývajících se pomocí obětem domácího násilí. V průzkumu nejčastěji uváděly Bílý kruh bezpečí a Linku bezpečí.

Otázka č. 9 Je v blízkosti Vašeho bydliště organizace zabývající se pomocí obětem domácího násilí?

Tabulka 13 Existence organizací pomáhajících obětem domácího násilí v blízkosti bydliště

	základní		vyučena		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ano					2	66,7	2	15,4	1	16,7
nevím	3	100,0	4	100,0	1	33,3	11	84,6	5	83,3
celkem	3	100,0	4	100,0	3	100,0	13	100,0	6	100,0

Většina dotazovaných uvedla, že neví o žádné organizaci pomáhající obětem domácího násilí v okolí svého bydliště.

5.2 Výsledky výzkumu - muži

Otázka č. 1 Co si představujete pod pojmem domácí násilí?

Tabulka 14 Představa respondentů o pojmu domácí násilí

	základní		vyučen		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
bití, fyzické napadení	2	100,0	2	100,0	3	100,0	3	60,0	2	100,0
neví							2	40,0		
celkem	2	100,0	2	100,0	3	100,0	5	100,0	2	100,0

Muži, stejně jako ženy, si pod pojmem domácí násilí představují fyzické napadení. Pouze dva muži nevědí, co si představit.

Otázka č. 2 Jaké jsou podle Vás nejčastější podoby domácího násilí? (více odpovědí)

Tabulka 15 Podoby domácího násilí

	základní		vyučen		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
fyzické	2	66,7	2	100,0	2	33,3	3	60,0	2	25,0
psychické					3	50,0	1	20,0	2	25,0
sexuální	1	33,3			1	16,7			2	25,0
ekonomické									2	25,0
neví				1			1	20,0		
celkem	3	100,0	2	100,0	6	100,0	5	100,0	8	100,0

Jako nejčastější podoba domácího násilí muži uváděli násilí fyzické. Z výzkumu vyplývá, že muži například ekonomické násilí nepovažují za formu domácího násilí.

Otázka č. 3 Setkal jste se již někdy s některou z forem domácího násilí?*Tabulka 16 Zkušenost s domácím násilím*

	základní		vyučen		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ano - fyzické	1	50,0							2	66,7
ano - psychické							1	20,0		
ano - ostatní									1	33,3
ne	1	50,0	2	100,0	3	100,0	4	80,0		
celkem	2	100,0	2	100,0	3	100,0	5	100,0	3	100,0

Pouze třetina mužů uvedla, že se setkala s domácím násilím, a to zejména s násilím fyzickým. Dvě třetiny mužů nikdy tuto zkušenost neměly.

Otázka č. 4 Kdo je podle Vás nejčastější obětí domácího násilí? (více odpovědí)*Tabulka 17 Oběti domácího násilí*

	základní		vyučen		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ženy	2	50,0	2	100,0	3	75,0	3	42,9	2	66,7
děti	2	50,0			1	25,0	3	42,9	1	33,3
neví							1	14,2		
celkem	4	100,0	2	100,0	4	100,0	7	100,0	3	100,0

Téměř všichni muži se shodli na tom, že nejčastější obětí domácího násilí jsou ženy a děti. Pouze jeden respondent uvedl, že neví.

Otázka č. 5 Jak byste problém domácího násilí jako oběť řešil? (více odpovědí)*Tabulka 18 Možnosti řešení domácího násilí*

	základní		vyučen		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
volal policii										
odchod od násilníka			1	50,0						
pomoc v rodině							3	50,0		
jiná odpověď	1	50,0			3	100,0	3	50,0	2	100,0
neví	1	50,0	1	50,0						
celkem	2	100,0	2	100,0	3	100,0	6	100,0	2	100,0

Muži by nejčastěji řešili domácí násilí jako oběť komunikací s násilníkem. Žádný z nich by se neobrátil na policii.

Otázka č. 6 Víte, na koho se obrátit v případě domácího násilí ve Vaší rodině?

(více odpovědí)

Tabulka 19 Pomoc v případě domácího násilí

	základní		vyučen		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
policie	2	100,0					1	20,0	2	100,0
pomáhající organizace					2	66,7				
rodina					1	33,3	1	20,0		
neví			2	100,0			3	60,0		
celkem	2	100,0	2	100,0	3	100,0	5	100,0	2	100,0

Pokud by se však stali svědky domácího násilí ve své rodině, zde by se na policii obrátila třetina mužů. Další třetina uvedla, že neví, kde by pomoc hledala.

Otázka č. 7 Víte o možnostech vykázaní násilníka z domu? Pokud ano, na jak dlouhou dobu?

Tabulka 20 Znalost možnosti vykázaní násilníka z domu

	základní		vyučen		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ano - 10 dní							2	40,0	1	50,0
ano - jiná délka			1	50,0	3	100,0	1	20,0	1	50,0
ne	2	100,0	1	50,0			2	40,0		
celkem	2	100,0	2	100,0	3	100,0	5	100,0	2	100,0

36 % mužů neví o možnosti vykázaní násilníka z domu. Pouze jedna třetina z těch, kteří o této instituci věděli, uvedli správnou délku vykázaní.

Otázka č. 8 Znáte některou z organizací, zabývajících se pomocí obětem domácího násilí? Pokud ano, kterou?

Tabulka 21 Znalost organizací pomáhajících obětem domácího násilí

	základní		vyučen		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ano					1	33,3	3	60,0	1	50,0
ne	2	100,0	2	100,0	2	66,7	2	40,0	1	50,0
celkem	2	100,0	2	100,0	3	100,0	5	100,0	2	100,0

36 % mužů zná některou z organizací, které se pomocí obětem domácího násilí zabývají. Opět, stejně jako u žen, byla nejčastěji uváděna Linka bezpečí a Bílý kruh bezpečí.

Otázka č. 9 Je v blízkosti Vašeho bydliště organizace zabývající se pomocí obětem domácího násilí?

Tabulka 22 Existence organizací pomáhajících obětem domácího násilí v blízkosti bydliště

	základní		vyučen		střední odborné		střední s maturitou		vysokoškolské	
	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %	absolutní hodnota	relativní četnost %
ano					1	33,3	2	40,0	1	50,0
neví	2	100,0	2	100,0	2	66,7	3	60,0	1	50,0
celkem	2	100,0	2	100,0	3	100,0	5	100,0	2	100,0

Dvě třetiny mužů neví o žádné organizaci, která by v blízkosti jejich bydliště poskytovala pomoc obětem domácího násilí. Většina z nich uvedla, že je to nikdy nezajímalo.

5.3 Vyhodnocení výzkumu

Při výzkumu zaměřeném na cílovou skupinu osob starších 18-ti let jsem zjistila, že domácí násilí je velmi ožehavé téma. Někteří dotázaní se o něm zdráhali hovořit, že je pro ně velmi osobní a nechtěli na otázky týkající se domácího násilí odpovídat. Ze 43 respondentů byly sdílnější ženy -29 dotázaných. Téměř všichni dotázaní se shodli v tom, že domácí násilí představuje fyzické napadení, bití, psychický nátlak a vydírání. K mému překvapení ženy častěji uváděly jako nejčastější formu násilí psychické, zatímco muži uváděli spíše násilí fyzické.

Osobní zkušenost s domácím násilím má třetina dotazovaných, nejčastěji s fyzickou formou DN. Většina dotazovaných uváděla jako oběti ženy a děti. Ženy projeví nedůvěru k policii, proto by se při řešení nejčastěji obrátily na svoji rodinu, případně na organizace pomáhající obětem domácího násilí, případně by je řešily odchodem od násilníka. Muži by naopak častěji volali policii.

O možnosti vykazání na 10 dní ví téměř polovina dotazovaných, dalších 30% uvedlo jiné časové vymezení, případně neví, na jak dlouhou dobu lze násilníka vykazat. O této možnosti nevědí zejména dotazovaní s nižším vzděláním.

Co se týká organizací pomáhajících obětem domácího násilí, zná je dvě třetiny žen a jedna třetina mužů. Obě skupiny uváděli Linku bezpečí a Bílý kruh bezpečí. Organizace v blízkosti svého bydliště zná zhruba jedna třetina dotazovaných.

6 ODPOVĚDI NA OTÁZKY DÍLČÍCH CÍLŮ VÝZKUMU

Na základě provedeného výzkumu si můžeme odpovědět na otázky dílčích cílů výzkumu.

Otázka č. 1: Co si respondent představuje pod pojmem domácí násilí a jaké jeho podoby zná.

1. Respondenti si pod pojmem domácí násilí představují jako útoky na osobu žijící ve společné domácnosti, zejména ve formě fyzické, psychické

Otázka č. 2: Kdo je nejčastěji obětí domácího násilí.

2. Nejčastějšími oběťmi domácího násilí jsou ženy a děti.

Otázka č. 3: Zda se respondent s některou z forem domácího násilí již setkal.

3. Více než polovina všech dotazovaných respondentů uvedla, že se s domácím násilím v jakékoli formě již setkala, buď přímo jako oběť, nebo jako svědek.

Otázka č. 4: Jaké jsou možnosti řešení domácího násilí a na koho se lze obrátit o pomoc.

4. Jako řešení domácího násilí se nabízí kontaktování policie, případně hledání pomoci u přátel, rodiny a organizací pomáhajících obětem domácího násilí.

Otázka č. 5: Má respondent nějakou představu o organizacích, které se pomocí obětem násilí zabývají?

5. Většina respondentů ví o existenci organizací pomáhajících obětem domácího násilí a také ví, kde kontakty na tyto organizace hledala.

ZÁVĚR

Je bezesporu v pořádku, že se problému domácího násilí věnuje velká pozornost. Není to pouze problém společenský, ale je to utrpení, které lidé prožívají.

Při psaní této práce jsem si dala za úkol o tomto celosvětovém problému získat dostupné informace. Ukázat lidem, s čím vším je možné se u domácího násilí setkat. Že domácí násilí není jenom fyzické, ale jakékoli ponižování a srážení důstojnosti jiného člověka je násilím.

Zjistila jsem také, že i přes veškerou mediální kampaň, která informace o domácím násilí provází, je tento problém pořád ještě tabuizován. Ne všichni lidé jsou schopni a ochotni o domácím násilí otevřeně hovořit, přestože se jich osobně nedotýká. Naopak jsem se setkala s tím, že lidé, kteří domácí násilí zažili na vlastní kůži, jsou daleko sdílnější.

Tato práce měla za úkol ukázat, jak je možné tento problém řešit, na koho je možné se obrátit, informovat o tom, že zde existují instituce, které nenechají oběti domácího násilí osamocené v jejich problému, dokáží jim podat pomocnou ruku, ukázat jim, že jejich problém lze řešit, pokud sami chtějí.

Pro mě osobně bylo velkým přínosem, že jsem mohla seznámit se s odbornou literaturou, a také s mnoha prostudovanými reálnými případy, a tím více nahlédnout do problematiky domácího násilí.

Využití této práce bych doporučila v oblasti odborných seminářů a preventivních přednášek.

Svou bakalářskou práci uzavírám následujícím doporučením pro praxi.

1. Nezavírejme oči před jakoukoli formou domácího násilí
2. Pokud můžeme pomoci, pomozme.
3. Pokusme se šířením uvedených informací snížit riziko domácího násilí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CONWAY, H. L. *Domácí násilí*. Praha: Albatros nakladatelství, a. s., 2007. ISBN 978-80-00-01550-7.
- [2] GJURIČOVÁ, Š.; KOCOURKOVÁ, J.; KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-416-3.
- [3] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. ISBN 978-80247-1369-4.
- [4] MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- [5] VELIKOVSKÁ, K. *Svobodná, i když za mřížemi*. Brno: Jota, s. r. o., 2006. ISBN 80-7217-425-8
- [6] Projevy domácího násilí v různém kulturním prostředí [online]. [cit. 2009-04-25]. Dostupný z WWW: < <http://www.czechkid.cz> >
- [7] Vykázání/zákaz vstupu v ČR v roce 2008 [online]. [cit. 2009-04-29]. Dostupný z WWW: < <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vykazani/zakaz-vstupu-v-cr-v-roce-2008/r161> >
- [8] Muslimové ve větší Evropě [online]. [cit. 2009-04-10]. Dostupný z WWW: <<http://muslimskelisty.cz/zp330.htm>>
- [9] Oběti domácího násilí [online]. [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.rodina.cz/clanek6023.htm>>
- [10] Pachatelé domácího násilí [online]. [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW: <http://www.rodina.cz/clanek6055.htm>
- [11] Domácí násilí v trestním právu [online]. [cit. 2009-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/domaci-nasili-v-trestnim-pravu>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

EU	Evropská Unie
USA	Spojené státy americké
Tz.	Trestní zákon
STEM	Středisko empirických výzkumů
BKB	Bílý kruh bezpečí
ČR	Česká republika
Sb.	Sbírka
IC	Intervenční centrum

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Duluthský model</i>	19
--	----

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1 Pohlaví respondentů</i>	45
<i>Graf 2 Věk respondentů</i>	45
<i>Graf 3 Vzdělání respondentů</i>	46

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Harmonogram výzkumu</i>	43
<i>Tabulka 2 Složení vzorku respondentů podle pohlaví</i>	45
<i>Tabulka 3 Složení vzorku respondentů podle věku</i>	45
<i>Tabulka 4 Složení vzorku respondentů podle vzdělání</i>	46
<i>Tabulka 5 Představa respondentů o pojmu domácí násilí</i>	47
<i>Tabulka 6 Podoby domácího násilí</i>	47
<i>Tabulka 7 Zkušenost s domácím násilím</i>	48
<i>Tabulka 8 Oběti domácího násilí</i>	48
<i>Tabulka 9 Možnosti řešení domácího násilí</i>	49
<i>Tabulka 10 Pomoc v případě domácího násilí</i>	49
<i>Tabulka 11 Znalost možnosti vykázaní násilníka z domu</i>	50
<i>Tabulka 12 Znalost organizací pomáhajících obětem domácího násilí</i>	50
<i>Tabulka 13 Existence organizací pomáhajících obětem domácího násilí v blízkosti bydliště</i>	51
<i>Tabulka 14 Představa respondentů o pojmu domácí násilí</i>	52
<i>Tabulka 15 Podoby domácího násilí</i>	52
<i>Tabulka 16 Zkušenost s domácím násilím</i>	53
<i>Tabulka 17 Oběti domácího násilí</i>	53
<i>Tabulka 18 Možnosti řešení domácího násilí</i>	54
<i>Tabulka 19 Pomoc v případě domácího násilí</i>	54
<i>Tabulka 20 Znalost možnosti vykázaní násilníka z domu</i>	55
<i>Tabulka 21 Znalost organizací pomáhajících obětem domácího násilí</i>	55
<i>Tabulka 22 Existence organizací pomáhajících obětem domácího násilí v blízkosti bydliště</i>	56

SEZNAM PŘÍLOH

P I. Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážená paní, vážený pane, obracím se na Vás s dotazníkem, jehož cílem je zjistit v populaci dospělých, zda se setkali s domácím násilím, zda znají možnosti prevence, řešení, zda vědí, kam se obrátit o pomoc. Dotazník je zcela anonymní a bude sloužit pouze k výzkumu v mé bakalářské práci na Fakultě humanitních studií UTB ve Zlíně.

Děkuji Vám za ochotu a čas.

Miroslava Zoubková

Domácí násilí na dospělých, jeho řešení

1. Co si představujete pod pojmem domácí násilí?.....
.....
.....
2. Jaké jsou podle Vás nejčastější podoby domácího násilí?
 - a) fyzické
 - b) psychické
 - c) sexuální
 - d) ekonomické
 - e) jiná odpověď
3. Setkal/a jste se již někdy s některou s forem domácího násilí?
 - a) ano, uveďte
.....
 - b) ne
4. Kdo je podle Vás nejčastější obětí domácího násilí?
5. Jak byste problém domácího násilí jako oběť řešil/a? Popište
.....

6. Víte, na koho se obrátit v případě domácího násilí ve Vaší rodině?

a) ano, uveďte

.....

b) ne

7. Víte o možnostech vykázaní násilníka z domu?

a) ano, na jak dlouhou dobu?

b) ne

8. Znáte některou z organizací, zabývajících se pomocí obětem domácího násilí?

a) ano, kte-

rou.....

.....

b) ne

9. Je v blízkosti Vašeho bydliště organizace zabývajících se pomocí obětem domácího násilí?

a) ano, uveďte kde.....

b) ne

10. Jste:

a) žena

b) muž

11. Stav:

a) svobodný/á

b) ženatý/vdaná

c) rozvedený/á

d) ovdovělý/á

12. Věk:

13. Vzdělání:

- a) základní
- b) vyučen/a
- c) střední odborné
- d) střední s maturitou
- e) vysokoškolské